

tietoa esitettiin. Rattijuopumustilanteessa kuvatut trendit voidaan pelkistää seuraavasti: 1) rattijuopumuksen merkitys liikenneturvallisuuden riskinä nähdään aiempaa selvemmin siihen ennen varsin liberaalistikin suhtautuneissa maissa, 2) kokonaisuutena rattijuopumus on vähentynyt tai pysynyt

ennallaan, 3) alkoholihumalassa ajamisen sijasta on huumautuneena ajaminen lisääntymässä ja 4) ajokorttikäytännöt ovat muuttumassa. Tutkimuksen heikkouksina nähtiin teorian puutteellisuus ja kirjavista metodeista johtuvat tulosten vertailuvaikkeudet. Tutkimukselta toivottiin myös ilmi-

ön laajempaa jäsentämistä tiukan rattijuopumukseen pitäytymisen sijasta.

Seuraava ICADTS-konferenssi järjestetään vuonna 1995 Australiassa.

JUKKA HEINONEN
MARTTI MÄKI

HUUMEKYSYMYKSI SUOMESSA

Pekka Hakkaraisen väitöskirjatutkimuksen tavoitteena on ollut esittää kokoava kuvaus huumeekysymyksen kehityksestä Suomessa 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä 1980-luvun lopulle. Tutkimus jakautuu kahteen osaan: yhtäältä tarkastellaan huumeiden käyttöä ja huumemarkkinoita, toisaalta sitä, millaisia yhteiskunnallisia reaktioita huumeet ja niiden käyttö ovat eri aikoina herättäneet. Kummankin aiheen tarkastelussa ajallinen kehitys jaksottuu seuraavasti: aika ennen toista maailmansotaa, jaksosodan päättymisestä 1960-luvun puoliväliin, huumeiden käytön laajeneminen 1960- ja 1970-luvun vaihteessa ja aika 1970-luvun puolivälistä 1980-luvulle.

Kuva huumeiden käytöstä ja huumemarkkinoista rakentuu käytön yleisyyskartoitusten, päihdetapauslaskentojen, oikeustilastojen, käyttäjähaastattelujen sekä muistelmakirjallisuuden pohjalta. Tekijä on kattavasti, taitavasti ja kekseli-

äästi käyttänyt muiden esittämiä tuloksia sekä itse hankkimiaan empiirisiä aineistoja. Jäsentelyn runkona on huumeiden käytön sosiaalisten kehysten luokittelu aiemman ulkomaisen tutkimuksen perusteella. Se on tehnyt mahdolliseksi jäsentää tiiviisti ja samalla vivahteikkaasti huumeiden käytön historiallista ja sosioekonomista vaihtelua.

Aiempaan, hyvin niukkaan kirjallisuuteen nojautuen tekijä luonnehtii 1920- ja 1930-luvun ”yläluokkaista morfinismia” sekä sotien jälkeisen ajan opiaattien käyttöä, joka oli lähinnä työväenluokkainen ilmiö. Päähuomion kohteena on kuitenkin 1960-luvun mullistus huumeiden käytössä ja huumemarkkinoissa. Muutos tiivistyy kuuteen tekijän tarkastelemaan piirteeseen:

- käytön olennainen laajeneminen, etenkin nuorison keskuudessa
- kannabiksen nousu hallitsevaksi aineeksi
- käytön luonteen muuttu-

minen aineriippuvuudesta kekeiluksi ja uusien elämysten etsimiseksi

- käytön yleistyminen kaikkiin yhteiskuntakerrostumiin
- uusien ryhmärakenteiden ja avoimien toiminta-areenoiden muodostuminen
- aineiden saannin perustuminen salakuljetukseen.

Sittemmin, 1970-luvun puolivälistä lähtien, käyttö on supistunut ja keskittynyt hieman vanhempiin ikäluokkiin, laajat keskusryhmät ja avoimet toiminta-areenat ovat kadonneet ja huumeet ovat menneet maan alle. Tämä näyttää johtuneen sekä arvomaailman muutoksista että tiukentuneesta poliisi-valvonnasta. Vaikka huumeiden käyttö Suomessa ei ole nykyään laaja eikä näkyvä ilmiö, se on silti vakiinnuttanut asemansa. Siihen näyttää sisältyvän kolme toisistaan verraten erillistä osa-aluetta: kannabiksen ympärille rakentuneet käytön kuviot, kovien aineiden, mieluiten opiaattien, säännöllinen käyttö ja monien ainei-

den sekakäyttö, jossa myös alkoholi on vahvasti mukana.

Yhteiskunnallisten reaktioiden ja kontrollitoimien tarkastelussa Hakkarainen nojautuu alussa esittelemäänsä amerikkalaiseen sosiaalisten ongelmien konstruktivistiseen tutkimustraditioon. Se paneutuu ennen muuta ongelmien yhteiskunnallisen tiedostamisen ja määrittelyn vaiheisiin: ongelman esiin nostaminen ja legitimointi, toiminnallinen liikekannallepano ja toimintaohjelmat sekä niiden toteuttaminen käytännössä. Kustakin vaiheesta tutkimus pyrkii identifioimaan toiminnan aktorit ja heidän tilannearvionsa ja vaateensa (claims) tilanteen hoitamiseksi. Analyysi suomalaisen huumeongelman määrittelyistä ja hoitamisavoista perustuu tekijän kokoamiin lehdistö- ja valtiopäiväasiakirja-aineistoihin sekä viranomais-toimien tilastointiin. Se tuo esiin lehdistön aktiivisen roo-

lin huumeongelman esiin nostamisessa 1960-luvun jälkipuoliskolla, moraalisen argumentoinnin hallitsevuuden julkisessa keskustelussa ja poliisin keskeisen aseman huume-politiikan harjoittamisessa.

Edellä luonnehdittuja tutkimustehtäviä yhdistävänä tavoitteena on määrittää huumeaineiden paikka suomalaisessa yhteiskunnassa. Työ luokin aiempaa olennaisesti tarkemman ja yksityiskohtaisemman kuvan huumeaineiden käytön ja kontrollin historiasta ja nykytilanteesta Suomessa. Tekijän pyrkimys yhdistää päätösluvussa nämä kaksi analyysia sisältää kiin-

nostavia näkökohtia huumeeksymyksen erityispiirteistä suomalaisessa yhteiskunnassa. Se painottaa mm. alkoholin hallitsevaa asemaa, kaupunkislummien ja rikollisten alakulttuurien puuttumista sekä 1970-luvun poliittisen nuorisoliikkeen merkitystä huumeiden käytön laajenemiskehityksen taittumisessa. Vaikka tämä tarkastelu jää luonnosmaiseksi, etenkin huumeisiin kohdistuvien kulttuuristen suhtautumisten osalta, Hakkaraisen pätevästi toteuttama ja ansiokas tutkimus on ohittamaton perusteos aiheestaan.

JUHA PARTANEN

PEKKA HAKKARAINEN
SUOMALAINEN HUUMEKYSYMYS
HUUMAUSAINEIDEN YHTEISKUNNALLINEN PAIKKA
SUOMESSA TOISEN MAAILMANSODAN JÄLKEEN
HELSINKI: ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ, 1992

KESTÄÄKÖ GIDDENSIN MINÄ?

”Modernin ongelma” on Anthony Giddensin mukaan ”paljon monimutkaisempi ja ongelmallisempi kuin aiemmin on ymmärretty” (s. 1). Peitetty viittaus sosiologian klassikoihin on kaksijakoinen. Toisaalta Giddens lähtee klassikoiden tapaan siitä, että perinteisiin

sidotun sosiaalisen järjestyksen alta on syntynyt sellainen uudenlainen sosiaalisen elämän laji, joka rakentuu epävarmuuden, epäilyn, refleksiivisyyden ja intentionaalisuuden varaan. Ongelmana on se, miten tällainen järjestys kestää. Giddensillä pulma ei kuiten-

kaan liity ”luokkien sotaan” (Durkheim), kapitalismin rakenteeseen (Marx) tai ”rautahäkin” syntyyn (Weber). Ongelma on modernin sosiaalisen elämän ja identiteetin välisessä suhteessa. Kysymys on yhtäältä siitä, miten yksilö voi säilyttää ja ylläpitää identiteet-